

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 26. april 2017 truffet vedtak i

- Sak nr:** 16-116 (arkivnr: 16/1587)
- Saken gjelder:** Klage fra A på tidligere kst. tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder rettslige forhold om dommerens orienteringsplikt og gyldigheten av rettsforliket.
 2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere kst. tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 15. desember 2016 har A klaget på tidligere kst. tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeradferd. Klagen er forelagt tidligere kst. tingrettsdommer B, som ved brev av 16. januar 2017 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra prosessfullmektigene, advokat C og advokat D. Klagen er supplert ved e-poster av 26. januar, 27. januar og 5. februar 2017. Sorenskriver E ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Klagen er knyttet til en begjæring om midlertidig sikring som innkom X tingrett 26. oktober 2016. Saksøker var F, og saksøkt var klager i saken, A, og to selskaper, Firma G og Firma H. Det ble avholdt muntlige forhandlinger i saken 10. november 2016. Det ble i rettsmøtet inngått rettsforlik. I rettsmøtet møtte begge parter med prosessfullmektig, saksøker med advokat C og saksøkte/klager med advokat D.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Det følger av tvisteloven : "Partene skal før inngåelse orienteres om virkningen av rettsforlik".

Dommer B sviktet på dette punktet. På klagers spørsmål om den skattemessige virkningen av forliket, trakk B på skuldrene og sa at han ikke hadde peiling på skatt.

Han har i ettertid blitt fortalt av sin revisor, at han i tillegg til det beløpet han var villig til å betale, vil få en skattemessig belastning han ikke kan betjene. Han hadde aldri inngått dette forliket dersom han hadde blitt orientert om dette.

Innklagede – tidligere kst. tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Ved avslutningen av klagers forklaring i rettsmøtet, reiste advokat D spørsmål om det kunne være grunnlag for en samlet løsning av saken om midlertidig sikring og en inngitt forliksklage.

Advokat C og advokat D diskuterte dette, og som dommer uttalte han at han mente partene var i en posisjon til å forhandle.

Retten tok deretter pause og han oppfordret partene til å fortsette samtalen. Etter pausen kom han inn i rettssalen igjen, men da ba prosessfullmektigene om mer tid. Han holdt seg i nærheten og etter ca. 10-15 minutter gikk han inn i rettsalen på nytt. Partene var ennå ikke kommet i mål med forhandlingene. Da han neste gang gikk inn i rettssalen mener han partene hadde forhandlet i til sammen ca. 30-40 minutter, uten at han hadde vært til stede i rettssalen.

Da rettsmøtet fortsatte oppfattet han at partene var enige. Derfor kladdet han rettsforliket i rettsboken. Kjernen i forliket var at klager skulle betale NOK 850.000,-, til saksøkeren.

Han tok en utskrift av kladden til rettsforliket og delte denne ut. Alle leste gjennom og han oppfordret partene til å foreslå endringer dersom han hadde misforstått noe eller foreslå tilføyelser dersom noe var uteglemt.

Klager gav uttrykk for at han var usikker på hvilke skattemessige konsekvenser det ville få at han måtte ta penger ut av selskapene, som han eide, for å kunne betale. Advokat D bad klager om å ringe sin revisor. Klager ringte sin revisor, og gikk bak i rettssalen og snakket. Han hørte ikke innholdet i telefonsamtalen.

I denne fasen ble det gjort to presiseringer i utkastet til rettsforlik. Det ble for det første fastsatt at klager og de to selskapene skulle hefte solidarisk. For det andre ble det presisert at spørsmålet om skattemessige konsekvenser skulle være saksøkeren uvedkommende, ved at det ble tilføyd følgende setning: "Beløpet er eit nettobeløp (etter skatt)".

I denne forbindelse spurte klager sin egen prosessfullmektig hva som ville bli de skattemessige følgene. Advokat D svarte at han ikke kunne noe om skatt. Da spørsmålet ble hengende litt i luften, svarte advokat C det samme. Det er godt mulig at advokat D eller advokat C brukte uttrykket "eg har ikke peiling på skatt". Da han oppfattet at spørsmålet også ble adressert til han, mener han at han uttalte at han ikke kjente skattereglene og at han ikke kunne uttale seg om det.

Han oppfattet at klager til tross for dette var villig til, eller fant det best, å inngå rettsforliket. Han tok en ny utskrift av rettsboka, hvor endringene var tatt med, og partene signerte ett eksemplar.

Han gjorde partene kjent med at rettsforliket var bindende og ikke kunne ankes, at det hadde virkninger som en dom, og at det bare kunne angripes med påstand om at det var ugyldig. Han husker ikke om han sa dette før han skrev ut kladden eller før han skrev ut det endelige forliket.

Han kjenner seg ikke igjen i påstanden om at han trakk på skuldrene. Bruk av slik kroppsspråk er ukjent for han, og det var ikke noe i situasjonen som gjorde en slik reaksjon naturlig.

Han kjenner seg heller ikke igjen i uttrykksmåten "eg har ikkje peiling". Dette er et uttrykk han oppfatter som litt uvørent. På den annen side kan det, basert på tonefall og kontekst, også sies på en ydmyk og uproblematisk måte.

Prosessfullmektig – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Partene startet å forhandle om rettsforliket etter at begge partene hadde gjennomført sin partsforklaring. Dommeren forlot da rettslokalet. I forhandlingene var begge partene representert med advokat. Partene ble etter hvert enige om at klager skulle betale kr. 850.000,-, til saksøker.

Etter at partene hadde fremforhandlet forliket, kom dommer B inn igjen i rettslokalet. Dommeren utformet et utkast til rettsforlik, som partene fikk lese gjennom.

Så vidt han husker, kom spørsmålet om skatt opp ettersom klager måtte ta ut penger fra ett av selskapene sine for å betale. Slik han husker det, var partene klar over at forliket kunne få skattemessige konsekvenser (i form av utbytteskatt), men de var usikre på detaljene. Han husker ikke at dommeren "trakk på skuldrene og sa at han ikke hadde peiling på skatt", og kan heller ikke huske å ha opptrådt på en slik måte selv.

Det ble foretatt noen presiseringer i utkastet. Endringene ble kommunisert til dommeren, som laget et oppdatert rettsforlik.

Før rettsforliket ble signert tok klager kontakt med sin revisor, etter det han forstod nettopp for å avklare de skattemessige forhold. Klager var derfor klar over problemstillingen, og hadde i tillegg anledning til å diskutere innholdet i forliket med egen advokat.

I forbindelse med signeringen av rettsforliket, informerte B også om virkningene av rettsforliket. Samlet er han av den oppfatning at B informerte partene på en tilstrekkelig måte, og at det ellers ikke er noe å utsette på Bs dommeradferd i saken.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Han har ingenting å utsette på dommerens prosessledelse.

Etter lunsj ble det påbegynt forliksforhandlinger. Underveis i forhandlingen ønsket klageren at også to foretak skulle være solidarisk ansvarlig for beløpet som skulle betales saksøker. Partene ble deretter enige om en forlikstekst.

Forut for underskrift ble det nevnt at betaling kunne utløse utbytteskatt om klager ville ta ut penger fra ett av selskapene for å betale saksøker. Klager kontaktet deretter sin revisor på telefon vedrørende som klager uttalte det; et skattespørsmål. Det er uklart for han hva som nærmere bestemt ble omtalt i telefonsamtalen. Klager underskrev deretter på rettsforliket.

Han kan ikke huske at dommeren trakk på skuldrene og sa at han ikke hadde peiling på skatt. Dommeren opplyste på en saklig og opplysende måte at hva partene hadde blitt enige om og som de var i ferd med å underskrive, hadde samme virkning som en rettskraftig dom, herunder at det også var begrensede ankemuligheter. Orienteringen ble gitt før partene underskrev.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptre i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Tilsynsutvalget kan ikke vurdere rettslige forhold som det tilligger domstolene å avgjøre. Dette gjelder både forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning og andre forhold som gjelder dommerens anvendelse av rettsregler og rettslige beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller selve rettsavgjørelsen. Denne viktige begrensningen i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd.

Klageren har anført at han har inngått rettsforliket på sviktende grunnlag fordi han ikke fikk den nødvendige orientering av dommeren om de skattemessige virkningene av rettsforliket.

Tvisteloven § 19-11 gjelder formelle regler om inngåelsen av rettsforlik, herunder at dommeren før forliket inngås har plikt til å opplyse partene om virkningene av rettsforlik. Denne veiledningsplikten gjelder regler for saksbehandlingen og formelle forhold av betydning, slik som rettsvirkninger av rettsforliket og overprøvingsadgang, jf. tvisteloven § 19-12. Det er ikke bestridt at dommeren ga denne orienteringen. Tilsynsutvalget går i denne sammenheng ikke nærmere inn på om det etter omstendighetene også kan tilligge dommeren å sørge for avklaring av materielle forhold som er viktige for partene, slik som skattemessige konsekvenser av en betalingsplikt man påtar seg i forliket. Under enhver omstendighet gjelder dette spørsmålet rettslige forhold. Hvorvidt klageren fra dommeren bør få eller har fått orientering om skattemessige konsekvenser angår gyldigheten av rettsforliket, og som bare kan angripes ved gyldighetsspørsmål for tingretten. Dette er derfor forhold som Tilsynsutvalget etter domstoloven § 236 fjerde ledd ikke kan vurdere.

Klagen avvises så langt den gjelder dommerens orienteringsplikt og gyldigheten av forliket.

Klager har videre anført at dommeren trakk på skuldrene og sa at han ikke hadde peiling på skatt.

God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. Herunder er dommerens opptreden i retten gjenstand for vurdering. Kroppsspråk og verbal uttrykksmåte angår derfor dommeradferd som kan prøves opp mot kravene til god dommerskikk.

En overordnet rettesnor ved Tilsynsutvalget vurdering av dommeradferd er om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, eller om det på annen måte er påvist konkrete brudd på Etske prinsipper for dommeradferd.

Det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. I dette tilfelle er det ikke påvist slike krenkende eller klanderverdige forhold.

Det er ikke bekreftet verken fra motpartens advokat eller klagerens egen advokat at dommeren skal ha trukket på skuldrene og sagt at han ikke hadde "peiling" på skatt. Tilsynsutvalget kan ikke legge til grunn at dette skjedde, i hvert fall ikke at dommeren ga beskjed om at han ikke kunne skattereglene på en måte eller i en form som berettiger til kritikk, situasjonen tatt i betraktning. Det er ikke i strid med god dommerskikk å si fra om at man ikke kan bevare en parts spørsmål.

Det er heller ikke påvist andre klanderverdige forhold fra dommerens side i tilknytning til forliket. Advokatene har ikke hatt noe å utsette på prosessledelsen eller måten han orienterte partene på.

Både dommeren og begge advokater har redegjort for hvordan de skattemessige konsekvenser var tema under forliksforhandlingene før forliket ble undertegnet. Begge parter var representert ved advokat og klageren fikk anledning til å ringe sin revisor. Tilsynsutvalget kan ikke se at dommeren i denne forbindelse har forsømt seg på en måte som støter mot dommeretiske krav.

Etter dette har ikke Tilsynsutvalget grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tidligere kst. tingrettsdommer B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder rettslige forhold om dommerens orienteringsplikt og gyldigheten av rettsforliket.
2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere kst. tingrettsdommer B.